

Mötesbok: Kulturnämnden (2025-10-23)

Kulturnämnden

Datum: 2025-10-23

Plats: Förvaltaren, Ryttmästaren 2 tr

Kommentar:

Dagordning

kl. 13:20 dialog verksamhetsplan och internkontrollplan 2026

Kl. 14:20 ca nettokostnadsjämförelse 2020 - 2024

kl.14:30 ca återrapport Umeå kommuns landsbyggsdag 8 oktober

kl. 14:40 ca fika

Behandling av mötesärenden

48/25 Val av justerare, fastställande av dagordning och anmälan av jävoktober 2025	3
49/25 Information, rapporter och övriga frågor oktober 2025	4
50/25 Konstpolicy - Remiss	12
51/25 Umeå kommuns konststipendium 2025	38
52/25 Umeå kommuns Minervastipendier 2025	39
53/25 Anmälningsärenden / delegationsbeslut oktober 2025	40

Tjänsteskrivelse

2025-10-13

Kulturnämnden

Diariennr: KU-2025/00006

Val av justerare, fastställande av dagordning och anmälan av jäv oktober 2025

Förslag till beslut

Kulturnämnden beslutar

att utse ledamot att justera protokollet digitalt tisdag 28 oktober

att godkänna kallelsen och dagordningen

att till protokollet notera eventuell anmälan om jäv.

Ärendebeskrivning

Dagordningen bifogas med handlingarna till nämnden. Eventuella tillägg till dagordningen noteras i protokollet under rubriken Information, rapporter och övriga frågor. Kulturnämndens beslut träder i laga kraft när protokollet är justerat, anslaget och besvärstiden upphört. En jävig person får varken delta i handläggningen av ett ärende eller närvara vid nämndens beslut i ärendet.

Beslutsunderlag

Föredragningslista/protokoll

Beredningsansvariga

Maria Nordenback

Beslutet ska skickas till

Jenny Skarstedt
kulturdirektör

Maria Nordenback
nämndsekreterare

Tjänsteskrivelse

2025-10-10

Kulturnämnden

Diariennr: KU-2025/00003

Information, rapporter och övriga frågor oktober 2025

Förslag till beslut

Kulturnämnden beslutar

att godkänna redovisningen av informationen.

Ärendebeskrivning

Dialog om verksamhetsplan 2026, inklusive kompetensförsörjningsplan och förslag till fördelning av verksamhetsstöd och budget till studieförbund.

Jenny Skarstedt, Peter Gustavsson, Björn Söderbäck, Daniel Vikström, Eva Lindgren

Dialog internkontrollplan och riskanalys 2026

Leif Mårtensson

Nettokostnadsjämförelse kulturverksamhet 2020-2024

Peter Gustavsson

Återrapport från Umeå kommuns landsbygdsdag 8 oktober

Helena Smith

Beslutsunderlag

Nettokostnadsjämförelse kulturverksamhet 2020-2024

Beredningsansvariga

Beslutet ska skickas till

Nettokostnadsjämförelse skickas till Anette Sjödin senast 31 oktober

Jenny Skarstedt
kulturdirektör

Maria Nordenback
nämndsekreterare

Nettokostnadsjämförelse kulturverksamhet

Bakgrund

I samband med beslut om budget 2021 gav kommunfullmäktige i uppdrag till vissa nämnder att analysera nettokostnadsavvikelser samt nettokostnadsjämförelser enligt en anvisning från kommunstyrelsen. Dessa analyser har utgjort underlag fram till och med planeringsprocessen för 2023. I den nuvarande planeringsprocessen är dessa nettokostnadsjämförelser en del i den ordinarie planeringsprocessen.

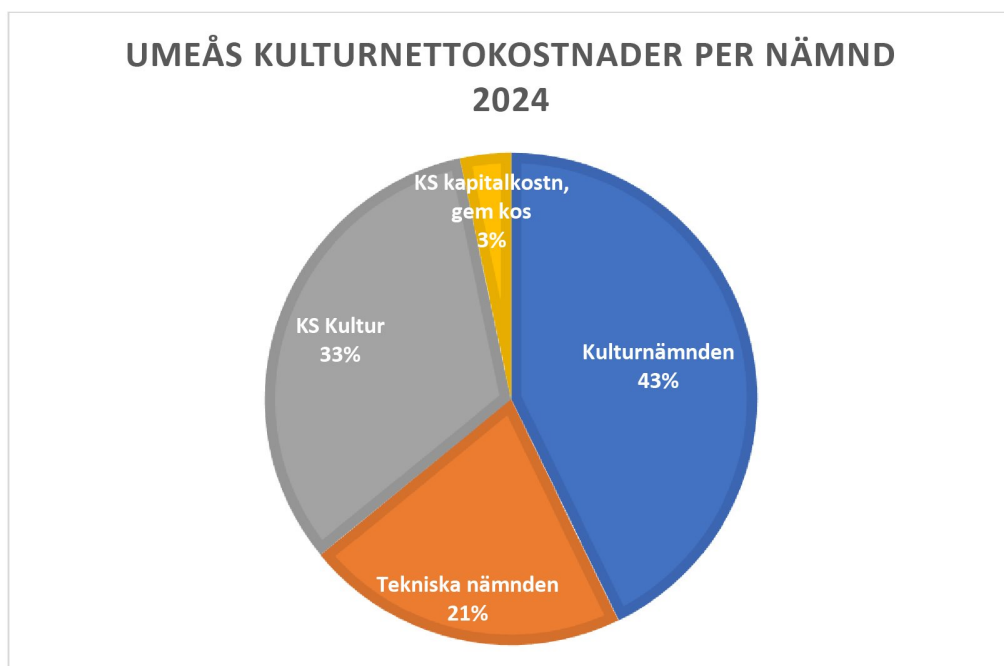
- Uppgifterna är hämtade från kolada.se förutom uppgifter om kostnadsslag och intäkter som hämtats från scb.se. Uppgifterna beskrivs i kronor per invånare (kr/inv.), procent och miljoner kronor (mnkr)
- Ingen kontakt med några kommuner har gjorts för att ytterligare jämföra redovisningen av kulturnettokostnader.
- Kulturverksamhet utgörs av allmän kultur, bibliotek, musik- och kulturskola samt stöd till studieorganisationer.
- Kommungruppen större stad består av totalt 23 städer. Umeås närmsta kuststäder Örnsköldsvik och Skellefteå ingår inte i gruppen större stad.

Nettokostnader/invånare Umeå 2024

- Nettokostnaden uppgick 2024 till **2 851 kr/inv. (-382,7 mnkr)**. Dessa fördelades per verksamhet enligt:
 - Allmän kultur **1488 kr/inv. (-199,8 mnkr)**
 - Bibliotek **926 kr/inv. (-124,3 mnkr)**
 - Musik-och kulturskola **366 kr/inv. (-49,1 mnkr)**
 - Stöd till studieorganisationer **71kr/inv. (-9,5 mnkr)**
- fördelning per kostnadsslag/intäkt enligt:
 - Lämnade bidrag **839 kr/inv. (-112,7 mnkr)**
 - Personalkostnader **931 kr/inv. (-124,9 mnkr)**
 - Lokaler **834 kr/inv. (-111,9 mnkr)**
 - Övriga kostnader¹ **407 kr/inv. (-54,6 mnkr)**
 - Intäkter **-160 kr/inv. (21,4 mnkr)**

¹ Dessa kostnader utgörs av kapitalkostnader (avskrivningar på gjorda investeringar på exempelvis Väven), köp av huvudverksamhet (Jazzfestivalen), inköp av varor (exempelvis böcker, förbrukningsmaterial) och tjänster (exempelvis artistgager, bemanningstjänster), fördelade kommungemensamma kostnader, städ, IT, stödfunktioner för ekonomi, personal och kommunikation med mera.

Nettokostnaderna -382,7 mnkr för kulturverksamhet år 2024 fördelades mellan kommunens nämnder procentuellt på följande sätt:

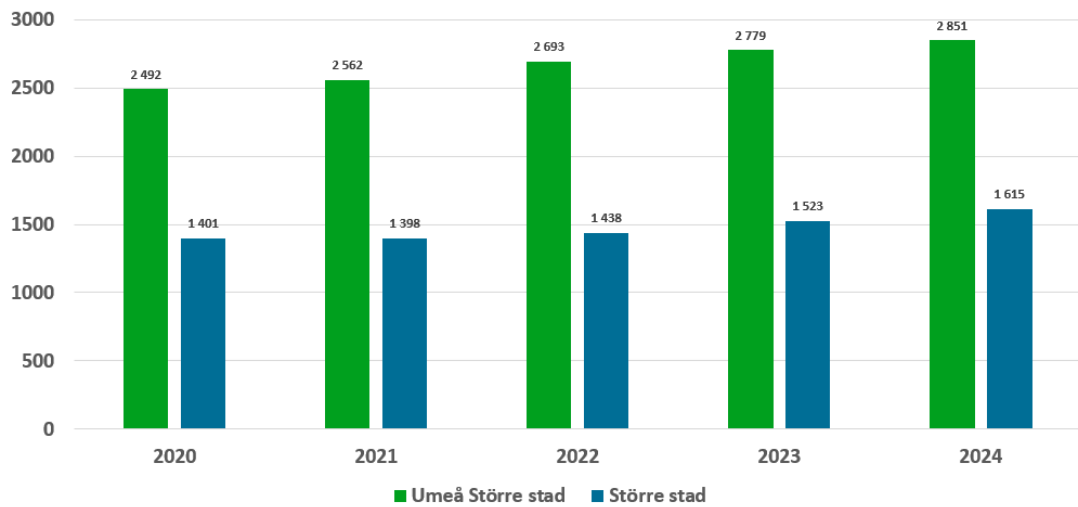

Nettokostnadsutveckling 2020-2024

- Umeå har högst nettokostnader för kulturverksamhet i jämförelse med större städer. Trollhättan samt städerna efter Norrlandskusten är de städer näst efter Umeå med högst nettokostnad.

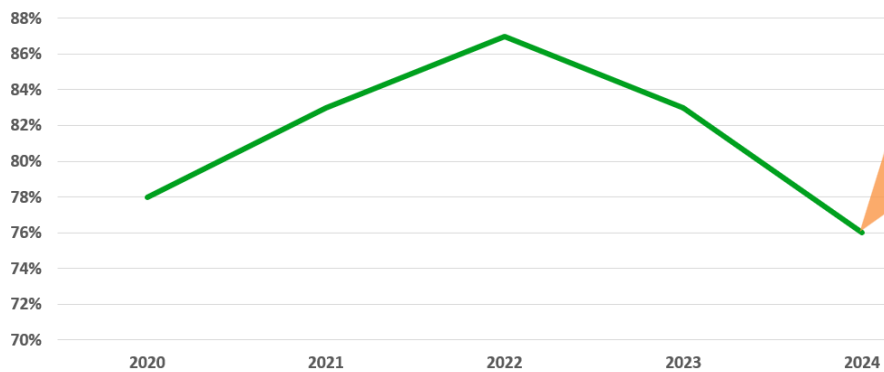
Nettokostnadens utveckling för kulturverksamhet i jämförelse med större stad de senaste 5 åren, kr/invånare

Källa: Kolada

- Nettokostnaderna har ökat med 14 % under perioden från 2 492 kr/inv. till 2 851 kr/inv. Motsvarande siffra för gruppen större städer är en ökning med 15 %.

Procentuell avvikelse i nettokostnad för kulturverksamhet i Umeå jämfört med större stad de senaste 5 åren

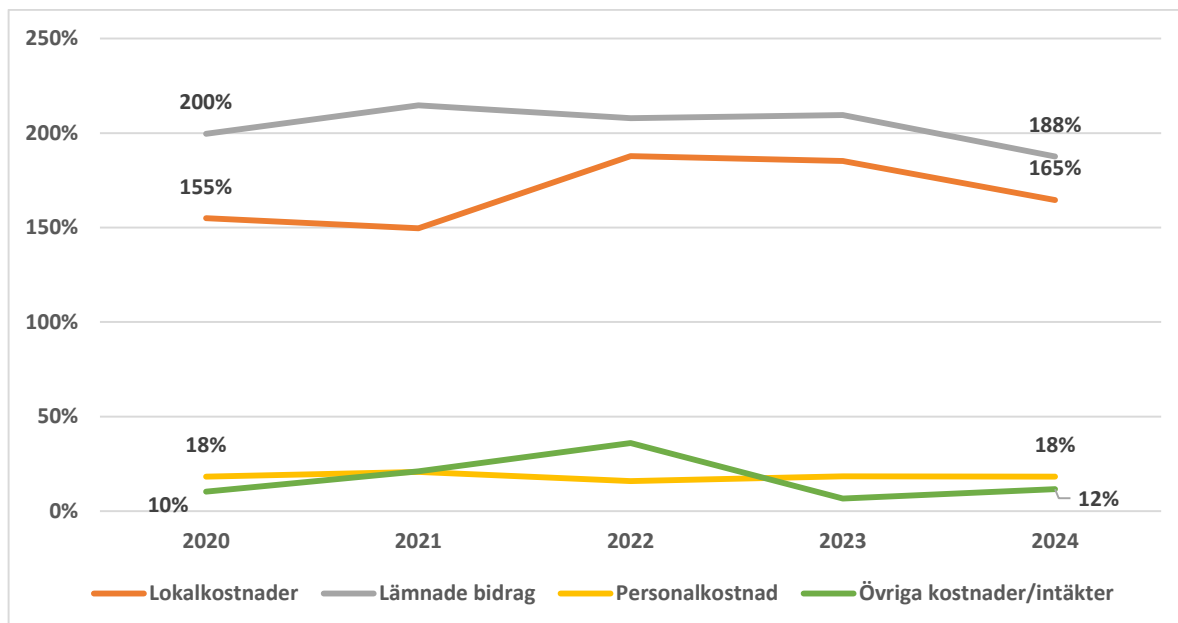

Källa: Kolada

**UMEÅ
KOMMUN**

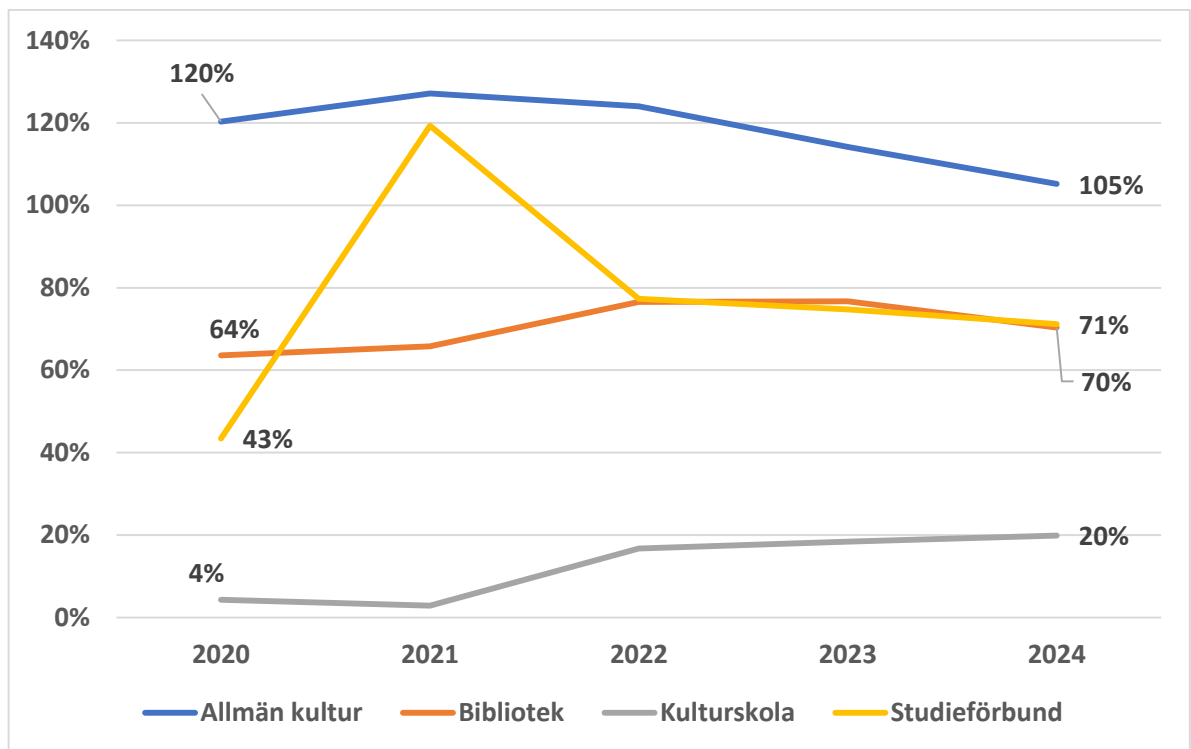
Avvikelsen motsvarar sista året 166 miljoner kronor varav
Lämnade bidrag 74 mnkr
Lokalkostnader 70 mnkr
Personalkostnader 19 mnkr.
Övr.kostnader, intäkter 3 mnkr

- Umeås nettokostnader för kulturverksamhet var 76% högre än gruppen större stad år 2024 (avvikelsen motsvarar cirka 166 mnkr). 2020 var den skillnaden 78% högre i Umeå.

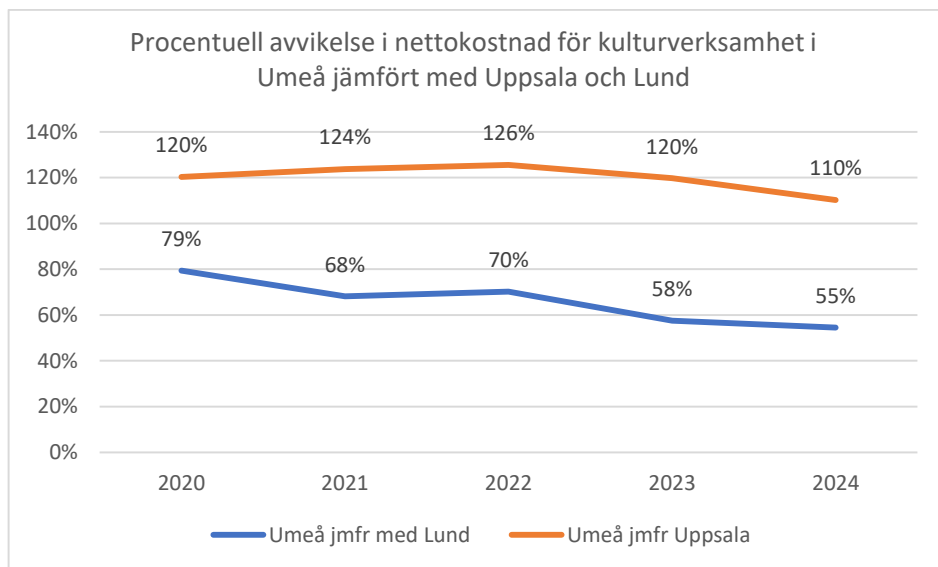

Diagrammet ovan visar procentuell avvikelse för olika kostnadsslag och intäkter. Umeå jämfört med större stad.

- Lämnade bidrag till kulturbolag, föreningar, festivaler, studieorganisationer och stipendiater är de kostnader som avviker mest. År 2024 hade Umeå 188 % högre kostnader för lämnade bidrag, avvikelsen motsvarar cirka 74 mnkr. 2020 var den siffran 200 %. Kommunstyrelsen lämnade 2024 bidrag på 81,6 mnkr till Norrlandsoperan, Umeå Folkets hus, Västerbottens museum och Bildmuséet. Kulturnämnden lämnade bidrag 2024 på 30,8 mnkr. Minskningen de senaste åren beror inte på lägre lämnade bidrag totalt i Umeå utan på att befolkningen ökat mer procentuellt än lämnade bidrag samt att jämförelsegruppen större stads lämnade bidrag ökat mer än Umeås.
- Lokalkostnaderna var 165% högre i Umeå år 2024 vilket motsvarar cirka 70 mnkr. Motsvarande siffra 2020 var 155%. Umeås lokalkostnader utgörs av Väven, alla folkbibliotek, depåbiblioteket, Kulturskolan (delar av Hamnmagasinet och Midgårdskolan) med flera. Kvaliteten på redovisningen har under denna period förbättrats då samtliga folkbibliotek som är integrerade i skolor numera redovisas som en kulturkostnad och inte skolkostnad. Ett rimligt antagande är att Umeås höga lokalkostnader beror på att många av de jämförande kommuner saknar ett kulturhus av Vävens storlek. Under 2022 infördes dessutom ett nytt regelverk för redovisning av fastigheter. Vävens kostnader ökade från -75,5 mnkr 2021 till -90,6 mnkr 2022, -10,2 mnkr av den ökningen kan kopplas till det nya regelverket för redovisning av fastigheter. År 2024 uppgick lokalkostnaderna för Väven till -98,5 mnkr vilket utgör ca 26% av de totala kulturnettokostnaderna och 88% av de totala lokalkostnaderna.
- Personalkostnader var år 2024 18% högre i Umeå, vilket motsvarar cirka 19 mnkr. Motsvarande siffra 2020 var också 18%.
- Övriga kostnader och intäkter var tillsammans 12% högre 2024 i Umeå. Motsvarande siffra var 2020 10%. Eventuella finansiella intäkter som tillfaller Umeå kommun från det delägda intressebolaget Väven i Umeå AB redovisas inte som en intäkt under kulturverksamhet. Riktade statsbidrag är den största intäkten. Den har minskat under perioden.

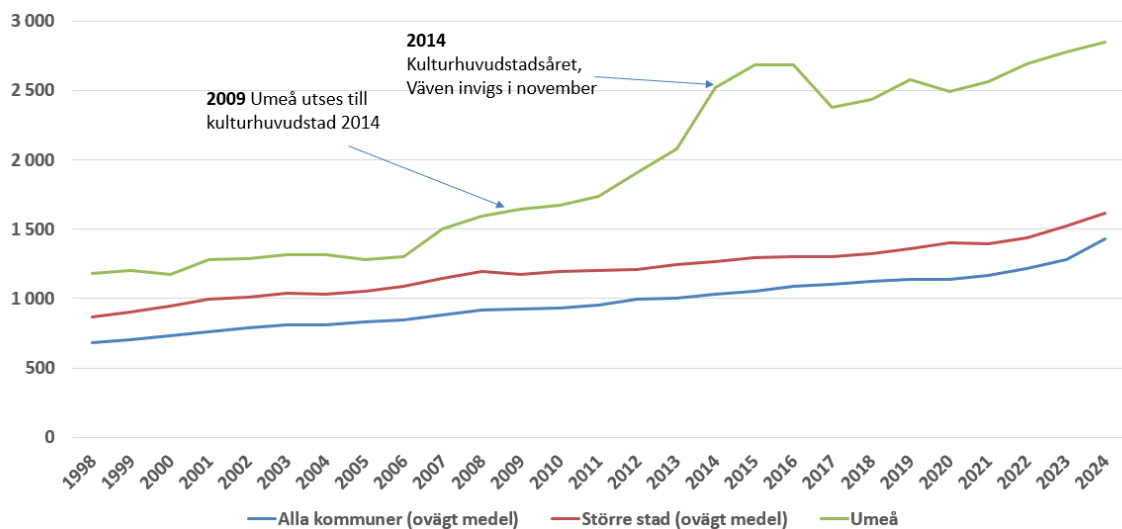

- Uppdelat per verksamhet (se diagram ovan) avviker Umeås kostnad jämfört med större städer mest för allmän kultur, 105% högre år 2024, motsvarande siffra 2020 var 120%. En orsak till minskningen är att stabsfunktioner på kulturförvaltningen, som tidigare redovisades på allmän kultur, numera fördelas ut proportionellt på respektive verksamhet. Musik-och kulturskola är den verksamhet som avviker minst. År 2024 var nettokostnaden 20% högre i Umeå, motsvarande siffra 2020 var 4%. Biblioteksverksamheten avvek med 70% 2024 och motsvarande siffra 2020 var 64%. Kostnaderna för stödet till studieförbund är 71% högre i Umeå 2024 , år 2020 var den siffran 43%.
- Kulturverksamhetens andel av Umeå kommuns totala nettokostnader har sedan 2020 minskat från 4,4% till 4,2%. För gruppen större stad har andelen minskat från 2,5% till 2,3%

- Om en väljer ut 2 städer, Lund och Uppsala i detta fall och jämför med Umeå ser man att Umeå har 110% högre nettokostnader än Uppsala 2024 och 55% högre nettokostnader än Lund. Det har skett en minskning sedan 2020 då Umeå hade 120% högre nettokostnader än Uppsala och 79% högre nettokostnader än Lund. Förklaringen till minskningen är att personalkostnaderna i Lund (28%) och Uppsala (27%) ökat mer än i Umeå (16%) under perioden och att i Lund har lokalkostnaderna ökat med 81% medan de i Umeå ökat med 26%.

Nettokostnad kulturverksamhet 1998-2024

Diagrammet visar att Umeå sedan 1998 har haft högre nettokostnader för kultur än övriga kommuner. Gapet till övriga kommuner ökade markant efter det att Umeå utsetts till kulturhuvudstad. 2014 invigdes Väven med betydligt högre lokalkostnader än tidigare samt nya verksamheter som inte funnits tidigare tillkom, vilket innebar att nettokostnaderna inte minskade. Ett antal nya festivaler som uppstod i samband med kulturhuvudstadssatsningen blev också kvar och är än idag verksamma (bland annat Littfest och Samisk vecka).

Summering/analys

- Umeå kommuns nettokostnad per invånare för kulturverksamhet har varit betydligt högre än gruppen större stad de senaste 5 åren. Den procentuella avvikelsen mellan Umeå och större stad har minskat en aning de sista 5 åren från 78% 2020 till 76% 2024.
- Lämnade bidrag och lokalkostnader är de kostnader där Umeå avviker mest från övriga städer.
- Befolkningstillväxt påverkar kulturverksamhet och kulturkostnader men inte i samma utsträckning som skola och äldreomsorg.
- Geografiskt avstånd och politisk ambition kan nog förklara en större del av kommunernas kulturnettokostnader framför allt när det gäller lämnade bidrag och lokalkostnader. Kulturverksamheten i Umeå har ända sedan Norrlandsoperan byggdes på 70-talet och IDUN-kvarteret med Folkets hus och stadsbiblioteket på 80-talet varit politiskt en viktig verksamhet. Umeå samt övriga Norrlandsstäder efter kusten med geografiskt långt avstånd till storstäderna i södra Sverige ligger alla bland de städer som har högst kulturnettokostnader. Läger man till Skellefteå vars kulturnettokostnader 2024 var 1 968 kr /inv. och som också nyligen byggt ett kulturhus blir det ännu tydligare. Exempelvis Lund, som Umeå ofta jämförs med, ligger 2 mil från Malmö och 6,5 mil från Köpenhamn där kulturutbudet är stort så behovet av att bygga kulturhus och opera där kanske inte är lika stort som det varit i de norrländska städerna. Samma sak gäller städer som Södertälje och Uppsala som har nära till Stockholms kulturutbud. Trollhättan, som ligger relativt nära Göteborg, utgör ett undantag då de har de näst högsta kulturnettokostnaderna (2 115 kr/inv.).
- För att förklara skillnader i nettokostnaden för kulturverksamhet mellan Umeå kommun och gruppen större stad, utöver geografiskt avstånd och politisk ambition, krävs ett mer utförligt arbete för att ta fram information som inte finns i kolada.se och scb.se. Exempelvis vilka verksamheter respektive kommun har, kommunens organisation, bemanning, öppettider, redovisning av kulturbolag och storlek på bidrag till kulturföreningar, festivaler och studieförbund.

Tjänsteskrivelse

2025-10-14

Kulturnämnden

Diariennr: KU-2024/00013

Konstpolicy

Förslag till beslut

Kulturnämnden beslutar

att godkänna förslag till remissversion av konstpolicy

att besluta att förslaget skickas på remiss till kommunens nämnder och kommunala bolag att besvaras senast 30 januari, 2026.

Ärendebeskrivning

Kommunfullmäktige beslöt 2024-11-25 §200, KS-2024/00933 att en konstpolicy ska tas fram. Beslutet föregicks av en förstudie och beslut i kulturnämnden 2024-05-23 §43.

Vikten av ett kommungemensamt styrdokument kan primärt kopplas till processer för offentlig gestaltning där flertalet nämnder och förvaltningar är aktörer i arbetet och där behovet av ökad tydlighet och samsyn är som störst för att nå effektivitet, resursoptimering och kvalitet för intressenter och medborgare.

Det senaste styrdokumentet som idag berör arbetet med konst inom Umeå kommun, vid sidan av det kulturpolitiska programmet, är "Umeås offentliga rum" – en riktlinje framtagen av samhällsbyggnadskontoret och kulturförvaltningen i maj 2007. Senare statligt fastställd inriktning såsom "Gestaltad livsmiljö", 2018 har inte föranlett en revidering av dokumentet varpå ytterligare behov av en konstpolicy kan understrykas.

Förslaget till konstpolicy har arbetats fram i dialog, med en arbetsgrupp bestående av Konstverksamheten samt genom remissrundor med representanter för Strategisk utveckling, Mark- och exploatering, Detaljplanering, Bygglov, byggnadsantikvarie, Gator och parker, Fastighet och stadsarkitekt.

Remissvar

Remissvar lämnas senast 30 januari 2026, umea.kultur@umea.se märkt KU-2024/00013 Konstpolicy

Tjänsteskrivelse

Dnr: KU-2024/00013

Beslutsunderlag

Konstpolicy - remissversion

Beredningsansvariga

Sara Edenius, enhetschef Musei-och konstenheten

Beslutet ska skickas till

Sara Edenius

Jenny Skarstedt
Kulturdirektör

Leif Mårtensson
Ledningskoordinator

Umeå. Mer konst.

6 principer för konst i Umeå kommun

Umeå kommuns konstpolicy har utarbetats av en arbetsgrupp bestående av Konstverksamheten samt genom remissrundor med representanter för strategisk utveckling, mark- och exploatering, detaljplanering, bygglov, byggnadsantikvarie, gator och parker, fastighet och stadsarkitekt.

Innehåll

Varför en konstpolicy?	4
Umeå. Mer konst.....	5
6 principer för konst i Umeå.....	7
1 Gestaltad livsmiljö	8
2 Kulturell välfärd	11
3 Professionellt kulturliv.....	13
4 Konstnärlig frihet.....	15
5 Goda uppväxtvillkor för barn och ungdomar	16
6 Kulturarv och Kulturmiljö	18
Hur gör vi? - verktyg för goda livsmiljöer	20
Finansiering	20
Konstprogram.....	20
Gemensamt ansvar.....	21
Referenser	24

Inledning

Umeå har en stark identitet. Vi är kulturstaden, universitetsstaden, idrottsstaden, den nordliga storstaden, en del av Sápmi, kommunen utan utsatta områden och en plats för många röster, åsikter och uttryck. Umeås identitet är också landskapet, älven, den stora slätten och skogarna. De många årstiderna och den årliga rytmen av sommarljus och vintermörker skapar förutsättningar som få stora städer har.

Umeå kommun växer och förtätas mot målet 200 000 invånare år 2050. Översiktsplanens strategier syftar till att tillväxten ska ske på ett socialt, kulturell, ekologiskt och ekonomiskt hållbart sätt. Fokus ska vara att säkerställa en god livsmiljö. En attraktiv, trygg och upplevelserik livsmiljö är en förutsättning för att Umeå ska kunna nå sina tillväxtmål och gå från en stor stad till en storstad.

Vi utvecklar tätort och landsbygd, bygger vidare på historien, lägger till nya årsringar och lämnar samtidigt plats för framtida generationer. Umeå blir aldrig färdigt. Den offentliga konsten är en viktig del i denna stora helhet, för Umeå idag och imorgon.

Detalj av konstverket "Listen!", 2019
©Camilla Akraka/Bildupphovsrätt
2025

Fotograf Fredrik Larsson

Varför en konstpolicy?

Konstpolicyen uttrycker ett värdegrundsbaserat förhållningssätt och principer för vägledning i kommunkoncernens arbete med konst i Umeå kommun och utvecklingen av Umeå som konststad. Konst knyter an till flera områden inom samhällsplaneringen som demokrati, hållbar tillväxt, lärande, bildning, stadsplanering, näringslivsutveckling, miljö, klimat och folkhälsa. Rörande utvecklingen av det offentliga rummet reglerar **Översiktsplanen** Umeås samlade ambitioner och strategier. Konstpolicyen är ett av många styrdokument som syftar till att genomföra översiktsplanens visioner. Med sitt fokus på konstnärlig gestaltning i det offentliga rummet kompletterar den övriga styrdokument.

Policyen bidrar även till att realisera **Umeå kommuns kulturpolitiska program**. Det kulturpolitiska programmet tar i sin tur sin utgångspunkt i de nationella målen för kulturpolitik, FN:s deklaration om de mänskliga fri- och rättigheter samt Agenda 2030 med dess globala mål för hållbar utveckling. Programmet syftar till att genom kulturlivets utveckling ge umeborna en hög livskvalitet, stärka invånarnas engagemang och platsen Umeås attraktivitet. Konstpolicyen beskriver hur dessa mål relaterar till konstområdet och tydliggör därmed Umeå kommuns vilja.

Policyen utgör även en grund för **ökad samsyn och bättre samverkan** inom kommunens olika förvaltningar och externa aktörer. Den bidrar till en bättre förståelse för offentlig konst, inspirerar till ett ökat engagemang och därmed bättre dialog.

- Konstpolicyen har tagits fram på uppdrag av kommunstyrelsen.
- Konstpolicyen ersätter Umeås offentliga rum som antogs av Kommunfullmäktige 2007.
- Konstpolicyen för offentlig konst i Umeå kommun gäller för samtliga kommunala förvaltningar och kommunala bolag.

Kompletterande dokument

Konstpolicyen redogör för **vad** som ska göras och behöver genom riktlinjer och rutiner kompletteras med beskrivningar av **hur** detta arbete skall utföras i det löpande arbetet vid förvaltningarna.

Riktlinjer och rutiner skall utgå från policyen och säkerställer att arbetet med offentlig konst sker transparent och konsekvent.

- Konstpolicy bereds av kulturnämnden och beslutas sedan i kommunfullmäktige.
- Riktlinjer bereds i kulturnämnden och antas av kommunstyrelsen.
- Rutiner antas av respektive förvaltningschef i samverkan med andra berörda förvaltningschefer.

Umeå. Mer konst.

Konst är en rättighet

Konst är en demokratisk rättighet, vilket framgår tydligt av de kulturpolitiska mål som antagits nationellt. De framhåller att kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och en obunden kraft med yttrandefriheten som grund. Alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet och kreativitet, mångfald samt konstnärlig kvalitet ska prägla samhällets utveckling.

Konst skapar identitet

Den offentliga konsten är ett betydelsefullt inslag i vår gemensamma miljö. Offentlig konst skapar upplevelser för oss som bor och verkar i kommunen eller kommer på besök. Konst skapar förutsättningar för trygga allmänna platser, orienterbarhet och platstillhörighet. Konsten kan ge identitet och särprägel till en plats och kan komma att bli landmärken i staden. Den bidrar till att stärka kommunens identitet, attraktionskraft och människors trivsel och välbefinnande.

Konst är en del av gestaltad livsmiljö

Umeås samhällsplanering sätter människan i centrum. Umeås konstpolicy tar sin utgångspunkt i Umeå kommuns övergripande mål och i det nationella målet för gestaltad livsmiljö där konst är en central del i samhällsbyggandet: *"Arkitektur, form och design ska bidra till ett hållbart, jämlikt och mindre segregerat samhälle med omsorgsfullt gestaltade livsmiljöer, där alla ges goda förutsättningar att påverka utvecklingen av den gemensamma miljön". (regeringsbeslut 2019)*

Det nationella målet ska uppnås genom att:

- *hållbarhet och kvalitet inte underställs kortsiktiga ekonomiska överväganden,*
- *kunskap om arkitektur, form, design och konst utvecklas och sprids,*
- *det offentliga agerar förebildligt,*
- *estetiska, konstnärliga och kulturhistoriska värden tas till vara och utvecklas,*
- *miljöer gestaltas för att vara tillgängliga för alla,*
- *samarbete och samverkan utvecklas, inom landet och internationellt.*

Konst skapar dialog

Konst kan beröra och utmana oss på olika sätt. Konst i stadsrummet möter oss i vår vardag oavsett vilka vi är och hur våra liv ser ut. Det som en gång var kritiserat kan idag utgöra ett uppskattat och naturligt inslag i stadsbilden. Konsten har förmåga att skapa perspektiv, reflektion och gemenskaper i samhället. Den fria konsten är en del av det offentliga samtalet och våra demokratiska processer.

Konst bidrar till innovation

Konst kan och ska ta många olika uttryck och därigenom berika både stadsplaneringsprocessen och den specifika platsen där konsten finns. Konsten kan vara målningen på väggen på den lokala förskolan eller skulpturen på torget. Det kan även vara stenläggningen på samma torg, ljusinstallationen eller fasaden på byggnaden bredvid. Det kan vara lekplatsen där en konstnärlig blick och konstens kreativa process skapar nya värden och ingångar i platsutvecklingen och berikar därmed både plats och funktion.

Offentlig konst

Offentlig konst är konstnärliga uttryck som är placerad i offentliga miljöer. Offentlig konst är konstverk som ägs av staten, regionen eller kommunen och har bekostats av skattemedel.

Den offentliga konsten tillhör alla.

Den offentliga konsten är producerad på beställning och integrerad i arkitekturen i en byggnad eller inköpt för placering i en offentlig miljö.

Offentliga byggnader och miljöer är platser dit allmänheten har tillträde. Dit räknas bland annat offentliga byggnader, gator, torg, parker, natur- och friluftsområden.

Detalj av konstverket "Feliz" 2016,

© Mattias Olofsson/Bildupphovsrätt
2025

6 principer för konst i Umeå

Med konstpolicyn tydliggörs hur konst kan bidra till att Umeå växer hållbart och kan möta kommande utmaningar och möjligheter. För att kunna jobba mot målet presenteras här 6 principer för konst i Umeå.

Principerna är hämtade från det kulturpolitiska programmet 2020–2030, vilka formulerar en tydlig vision för Umeå kommuns kulturpolitiska ansatser och är framtaget som ett uppdrag till Kulturnämnden från Umeå kommunfullmäktige. Programmet utgör ett av kommunens långsiktiga styrdokument och syftar till att genom kulturlivets utveckling ge umeborna hög livskvalitet, stärka invånarnas engagemang och platsen Umeås attraktivitet.

Av det kulturpolitiska programmets 12 punkter har sex punkter en särskild tydlig koppling till konst. Principerna är följande:

1. Gestaltad livsmiljö
2. Kulturell välfärd
3. Professionellt kulturliv
4. Konstnärlig frihet
5. Goda uppväxtvillkor för barn och ungdomar
6. Kulturarv och kulturmiljö

Nedan presenteras ett antal förtydliganden som klargör principerna för Umeå kommuns förhållningssätt i relation till konstområdet. Där närliggande eller överlappande innehåll avhandlas under flera punkter har förtydligande text placerats under den mest relevanta punkten.

1 Gestaltad livsmiljö

Det kulturpolitiska programmet understryker Umeå kommuns förhållningssätt till det styrande målet kopplat till gestaltad livsmiljö: *”Detta förhållningssätt bör genomsyra allt kommunalt förändringsarbete i det offentliga rummets inre och yttre miljöer. De kommunala insatserna syftar till att, genom inköp eller beställningar av yrkesutövande konstnärer, berika den offentliga miljön med samtida konst av bestående konstnärligt värde.”*

Därför ska Umeå kommun:

- *utveckla Umeås offentliga rum genom att initiera och genomföra konstnärliga gestaltningar för att bidra till stadsutveckling utifrån ett estetiskt perspektiv*
- *verka för att attraktiva stads- och kulturmiljöer skapas och bevaras*
- *i tillämpliga delar implementera fastställt Kulturpolitiskt program vid kommunala planeringsprocesser*
- *fästa stort avseende vid pedagogiska initiativ i syfte att förklara den idébaserade konsten, för att därigenom öka legitimiteten för genomförda kommunala satsningar inom bildkonstområdet*

(Kulturpolitiskt program 2020-2030)

Gestaltad livsmiljö omfattar en helhetssyn på utformningen av våra livsmiljöer, inklusive arkitektur, design, konst och kulturarv där dessa perspektiv samspelar och berikar varandra. Det handlar om hur planeringen och utformningen av städer och platser påverkar vårt vardagsliv och välbefinnande. När kommunen planerar, bygger och förvaltar i egen regi ska det ske föredömligt. Med planmonopol och rådighet över allmän plats har kommunen stor möjlighet att påverka livsmiljöernas utformning. Som mark- och fastighetsägare bygger, bygger om och förvaltar kommunen dessutom egna verksamhetslokaler och offentliga miljöer (till exempel skolor, förskolor, parker och torg), och ska där visa gott exempel i konstnärlig gestaltning.

Gestaltad livsmiljö handlar om att använda konst som verktyg för att forma goda livsmiljöer för människan och bygga ett hållbart samhälle. Konst kan vara verkningsfull i sig själv, men när den uppförs för att samverka med det byggda och dess omgivning blir helheten rikare. Konst bör integreras i kommunens sociala hållbarhetsarbete genom att bidra till platsers identitet och utforma allmänna platser med hög kvalitet.

Strategisk planering

För att lyckas med arbetet med gestaltad livsmiljö ska satsningar på konst ska göras strategiskt, långsiktigt och hållbart. Arbetet med offentlig konst ska integreras i stadsutveckling och samhällsbyggnadsprocessen. Detta möjliggörs bland annat genom att konstnärlig gestaltning planeras i tidiga skeden av byggprojekten. På så sätt säkerställs att viktig konstnärlig kompetens tas tillvara vid kritiska planeringsfaser, att nödvändig finansiering avsätts och att korrekt upphandlingsförfarande för konstnärer kan utföras i linje med projektets tidsplan och gällande regelverk.

Samarbete

Samarbete är avgörande för det hållbara samhällsbygget, där kommunens olika delar samverkar för att gestalta vår livsmiljö. Det krävs ett förvaltningsövergripande och transparent samarbete för att säkerställa att arbetet med konst implementeras i utformningen av kommunens gemensamma miljöer. Detta sker genom regelbundna möten mellan kultur- och samhällsbyggnadsförvaltning samt att berörda parter bjuds in för information om kommande och pågående planer för kommunen. En strategisk styrgrupp för Gestaltad livsmiljö (Stadsbyggnadsförvaltningen, Stadsledningskontoret, Teknik- och fastighetsförvaltningen samt Kulturförvaltningen) ses regelbundet för att implementera Umeå kommuns vision för konst i enlighet med översiktsplanen och rådande konstpolicy.

Förankra och tillgängliggöra konsten

Utvecklingen av stadsrummet och förändringar i den offentliga miljön ska mötas genom att använda konsten innovativt, där dialog, informationsinsatser och samverkan med medborgarna är centralt. Även utanför stadsplaneringssammanhang har kommunen uppgiften att förmedla och förankra konstens vikt och bjuda in till delaktighet och kunskapsförmedlande i andra sammanhang.

Detta sker i olika skalor från såväl fysiska skyltar eller digitala lösningar för att ge information om konstverken till skapandet av pedagogiska/publika program samt aktiviteter tillägnade olika målgrupper.

Umeå kommun ska:

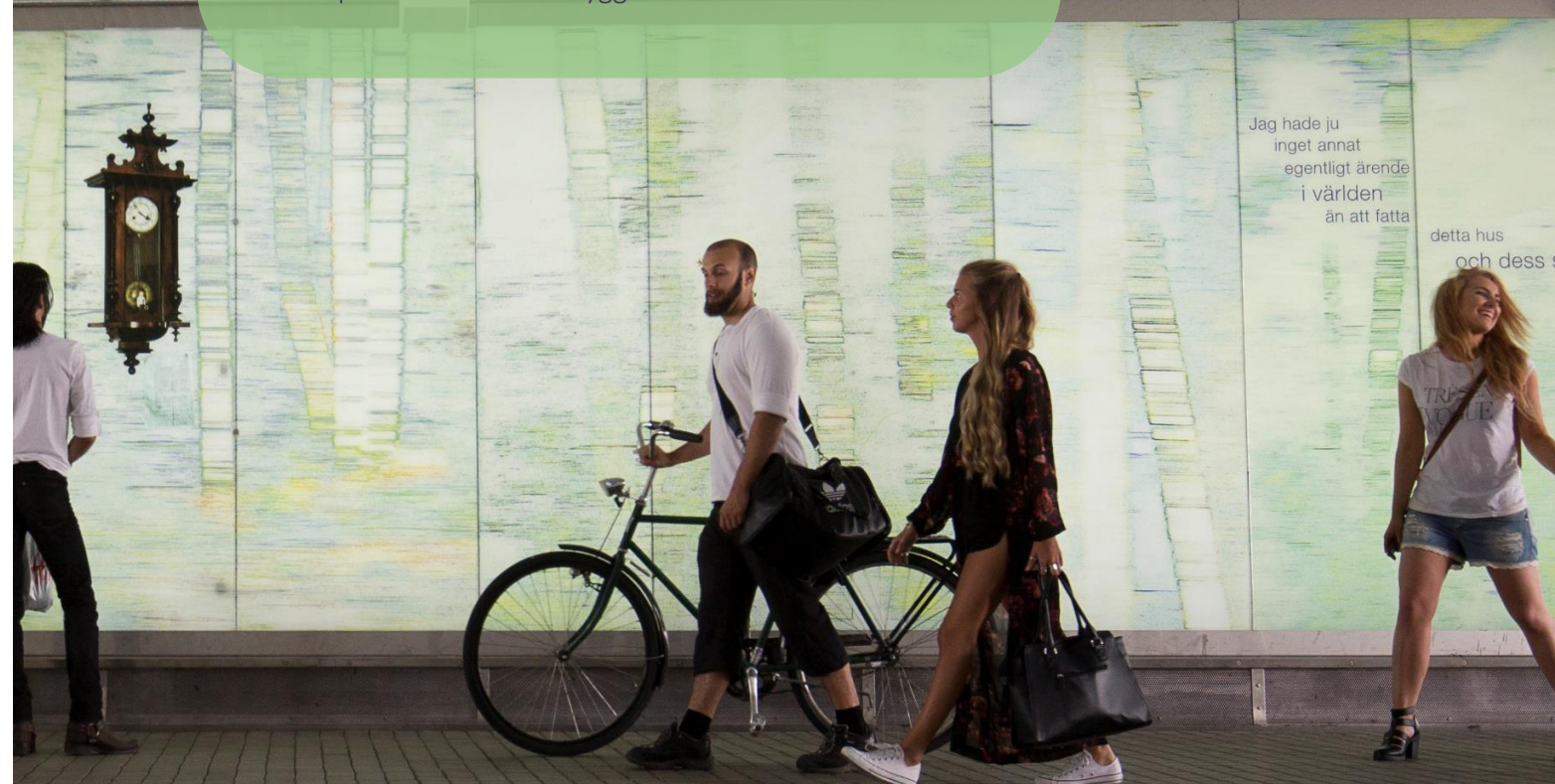
- arbeta i linje med de nationella målen i Gestaltad livsmiljö.
- beakta den offentliga konsten och konstnärliga processerna i ett tidigt skede i samhällsbyggnadsprocessen.
- säkra delaktighet och inflytande i arbetet med konst och konstnärliga processer och att arbetet med offentlig konst kännetecknas av öppenhet och dialog.
- genom pedagogiska initiativ förankra och tillgängliggöra konsten i det offentliga rummet.

Fast konst

Platsbunden konstnärlig miljögestaltning som är beställd och skapad för en offentlig plats eller en särskild byggnad.

Det kan vara:

- Byggnadsintegrerade verk som är direkt monterade i väggar, tak, golv, fönster eller integrerad i byggnaden.
- Platsintegrerade verk som är monterade och placerade utanför byggnaden.

Permanent konst har oftast **skapats specifikt för sin plats** och konstverket är en del av sin byggnad eller fastighet.

Det gäller oavsett om konsten, som i sin enklaste form är en skulptur på ett podium, eller om konstverket är så integrerat i sin miljö att det **omöjligt kan frigöras från sin plats utan att både konsten och platsen förändras**.

Detalj av konstverket "Lev!", 2012

©FA+/Bildupphovsrätt 2025

2 Kulturell välfärd

”Ett omfattande, fritt och aktivt konst- och kulturliv, en bred folkbildning och en rik amatörkultur ökar människors engagemang, kunskap och möjligheter att komma till tals. Kulturens djupa förankring och breda representation i lokalsamhället utgör en stark förnyelsekraft och bidrar till att etablera nya demokratiska arenor och ickekommersiella kulturella mötesplatser”

Därför ska Umeå kommun:

- satsa på ett kulturliv som är öppet och tillgängligt för alla över hela kommunen
- utveckla ickekommersiella kulturella mötesplatser
- aktivt söka nå nya målgrupper

(Kulturpolitiskt program 2020-2030)

Konst i våra livsmiljöer är en fråga om demokrati utifrån allas rätt till konstupplevelser. Konst skapar mervärden för samhället och berikar kommunen med varierade och intressanta platser som kan väcka nya tankar och perspektiv. Bredden av konstnärliga uttryck och dess tillgänglighet bidrar till mångfald, inkludering och vår kulturella välfärd.

Tillgänglighet

Den offentliga konsten ska placeras ut så att den tillgängliggörs för den breda allmänheten. Våra livsmiljöer ska gestaltas konstnärligt i både inom- och utomhusmiljöer i stadskärnan, stadsdelar, mindre tätorter och landsbygd. Kommunen ska stötta utvecklandet av ickekommersiella mötesplatser för kulturupplevelser vilket inom konsten bland annat tar sig uttryck genom **Umeå Konsthall** som arena för samtidskonst.

Kvalitet och bredd

För att uppnå de kulturpolitiska målen ska det offentliga bland annat främja kvalitet och konstnärlig förnyelse. Umeå kommun förvaltar en samling med verk från 40-talet till nutid. Nya inköp av offentlig konst, oavsett skala, ska hålla hög kvalitet och representera en bredd av uttryck, tekniker och konstnärskap så att en mångfald uppnås i kommunens konstsamling. Det möjliggör att tillgängliggöra både lös konst och fasta gestaltningar i offentlig miljö som visar konst ur ett brett och komplext perspektiv. Såväl lokala som nationella och om möjligt internationella konstnärskap ska finnas representerade.

Umeå kommun ska:

- möjliggöra för alla invånare att få uppleva och möta konst i sin vardag
- placera/ integrera offentlig konst i kommunens lokaler och i offentliga miljöer i stadskärnan, stadsdelar, mindre tätorter och landsbygd
- främja att konsten medverkar till att skapa nya möten mellan invånare och stimulera till nya intryck och samtal
- främja konstnärlig kvalitet och förnyelse samt en mångfald av konstnärliga uttryck och metoder

Lös konst

Lös konst och fristående verk betyder att verken **går att flytta**. De är inte bundna till en plats eller lokal och utan byggteknisk påverkan. Det kan verk som köps in till stadens konstsamling.

Exempelvis: målningar, textila bilder och mindre skulpturer.

Temporär konst

Viss konst kan och ska ibland existera endast vid en specifik tidpunkt eller begränsad tidsperiod. Tillfälliga och nyskapande konsthändelser får ta plats i stadsrummet och konstnärer provar nya former för att skapa engagemang och oväntade möten.

Detta kan berika det offentliga rummet som därigenom kan vara en arena för olika uttryck och bidra till vitalitet. Till detta räknas bland annat performance och tillfälliga skulpturala installationer.

Ljusfestivalen Höstljus i Umeå centrum, november 2024.
Ljuskonstverket Fyren, skapad av elever i årskurs 4-6 på Mariehemsskolan. Ett initiativ av BRIS och Kulturskolan.

©Umeå kommun

3 Professionellt kulturliv

”Umeå som kulturkommun strävar efter en gränsöverskridande samverkan, både konstnärligt och organisatoriskt mellan de ideella och institutionella kulturarrangörerna och de professionella kulturutövarna. Genom att främja samverkan och uppträda förebildligt skapas goda förutsättningar för utveckling av kulturlivet på så väl amatör- som professionell nivå.”

Därför ska Umeå kommun

- *tillhandahålla goda villkor för kommunens yrkesverksamma kulturarbetare*
- *uppträda förebildligt i sina relationer till kulturlivets aktörer*
- *nyttja professionella konstnärers yrkeskompetens vid konstnärliga gestaltningar i det offentliga rummet*

(Kulturpolitiskt program 2020-2030)

Uppdrag och konstexpertis

Kommunen ska främja konstnärers roll och arbetsvillkor och uppträda föredömligt i samarbete med dem och tillämpa deras specifika kompetens i relevanta sammanhang. Genom respekterandet av konstnärer och konstkompetens säkras både konstnärlig kvalitet och kommunens förtroende för profession och kunskap. Konstnärer kan kontrakteras genom konstinköp, gestaltningsuppdrag, utställningar och pedagogisk verksamhet. Kommunen främjar även det fria kulturlivet och konstnärers praktik genom anslag och stipendier.

Vid behov kan extern konstkonsult upphandlas som process/projektledare vid konstnärliga gestaltningar. Extern expertis används även vid exempelvis urval av skissuppdrag vid konstinköp för riktad komplettering av den kommunala konstsamlingen.

Branschenliga ersättningar och transparenta processer

MU-avtalet kallas ramavtalet för konstnärers ersättning för medverkan vid utställningar, föreläsningar och pedagogisk verksamhet. Avtalets syfte är att skapa bättre förutsättningar för bild- och formkonstnärer att få betalt för utfört arbete, främja konstnärers roll i samhället och tillämpa branschenliga avtal och ersättningar. Upphandlingsärenden ska ske i enlighet med Lagen om offentlig upphandling för transparens och rättvisa konkurrensvillkor.

Umeå kommun ska:

- **nyttja professionella konstnärers yrkeskompetens**
- **förvärva konst från samtida, yrkesverksamma, lokala, regionala och nationella och internationella konstnärer via gallerier, museum och konsthallar eller annan offentlig visning.**
- **förvärva offentlig konst i enlighet LOU (Lagen om offentlig upphandling).**
- **främja konstnärers roll i samhället och tillämpa branschenliga avtal och ersättningar (MU-avtalet och KRO:s (Konstnärernas Riksorganisation) riktlinjer)**

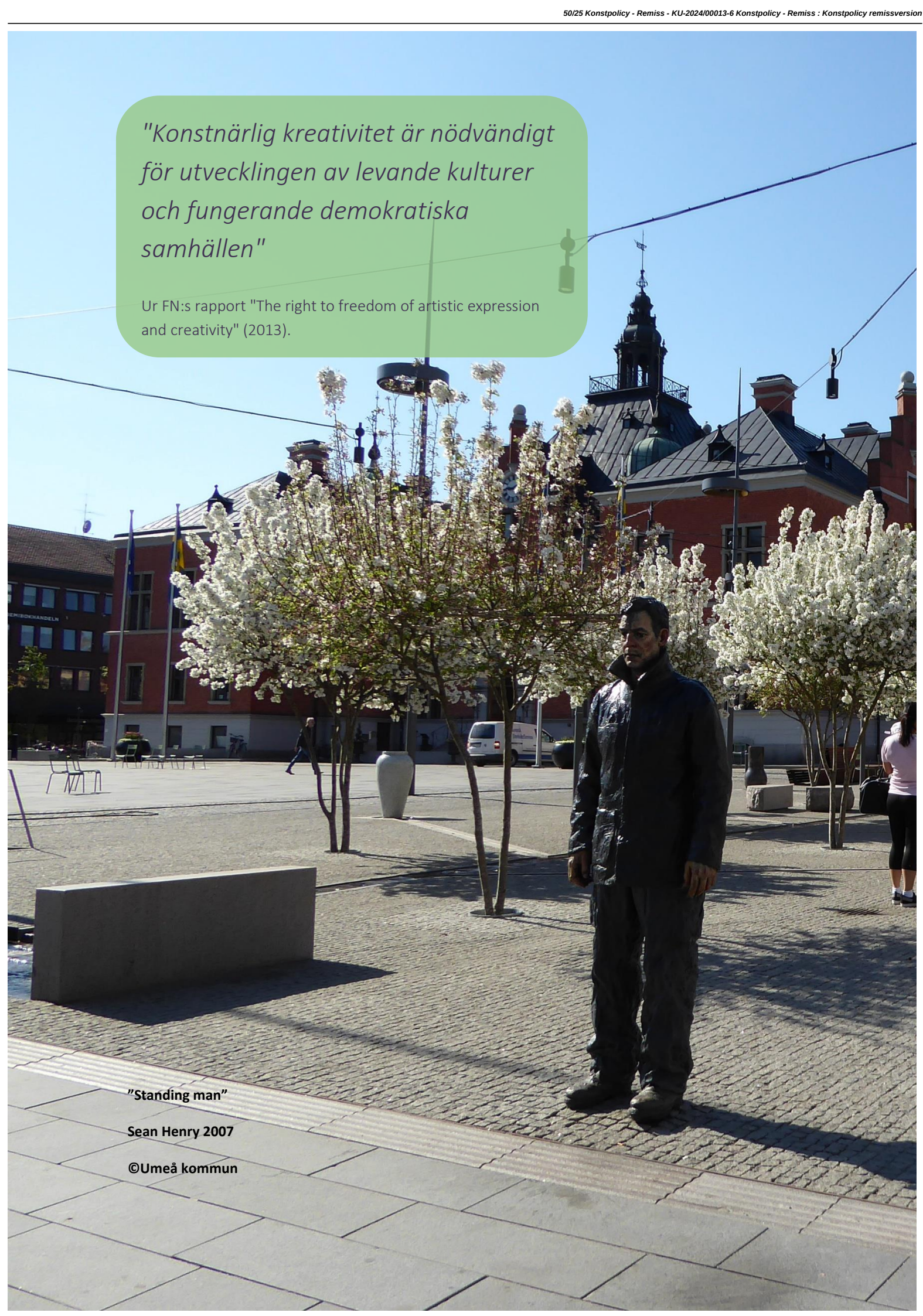
*"Konstnärlig kreativitet är nödvändigt
för utvecklingen av levande kulturer
och fungerande demokratiska
samhällen"*

Ur FN:s rapport "The right to freedom of artistic expression
and creativity" (2013).

"Standing man"

Sean Henry 2007

©Umeå kommun

4 Konstnärlig frihet

”Principen om armlängds avstånd innebär förutom demokrati och yttrandefrihetsaspekterna en stark tilltro till den konstnärliga kompetensen. Det är sakkunniga som ska göra de bedömningar som ligger till grund för politiska beslut om offentligt finansierad kultur”

Därför ska Umeå kommun

- tillämpa principen om armlängds avstånd

(Kulturpolitiskt program 2020-2030)

Yttrandefrihet

I linje med FN:s hållning fastslår Sverige i sitt mål för kulturpolitiken att ”Kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund.” Vid inköp av offentlig konst inom Umeå kommun ska alltid den konstnärliga friheten värnas.

Armlängds avstånd

Principen om armlängds avstånd är viktigt för att säkra konstnärlig frihet i kommunen. Det innebär att den politiska organisationen beslutar om mål och ekonomiska ramar men överläter konstnärliga och kvalitativa bedömningar åt sakkunniga tjänstepersoner med god kännedom inom konstområdet, om konst, nu levande konstnärer och dess praktiker. Politiken ska inte besluta, eller försöka påverka beslut, som rör vilka konstnärer eller vilka enskilda verk som ska köpas in.

Delegation

Delegation för inköp av Umeå kommunens offentliga konst till tjänsteperson med konstkompetens (Konstintendent) till en marknadsrelevant summa är ett av verktygen för att realisera armlängds avstånd och säkrandet av en kvalitativ och effektiv konstansknaffningsprocess.

Upphovsrätt

Ägare och förvaltare av offentlig konst har också att ta hänsyn till upphovsrättslagen, Lag (1960:729). Denna lag ger konstnären ensamrätt att tillåta eller förbjuda vissa åtgärder med avseende på verket samt verkets tillgängliggörande för allmänheten under sin livstid och 70 år efter dödsåret. Upphovsrätten regleras i avtal och förvaltningsavtal med respektive konstnär.

Umeå kommun ska:

- tillämpa principen om armlängds avstånd och främja konstnärlig frihet.
- säkra att inköp konst och konstnärliga tjänster utförs av sakkunniga med konstkompetens
- nedteckna konstnärers upphovsrätt i avtalsskrivning.

5 Goda uppväxtvillkor för barn och ungdomar

”I Sverige är barnkonventionen lag. I artikel 31 stipuleras ”att konventionsstaterna erkänner barnets rätt till vila och fritid, till lek och rekreation anpassad till barnets ålder och rätt att fritt delta i det kulturella och konstnärliga livet. Konventionsstaterna ska även respektera och främja barnets rätt att till fullo delta i det kulturella och konstnärliga livet och ska uppmuntra tillhandahållandet av lämpliga och lika möjligheter till kulturell och konstnärlig verksamhet samt till rekreations- och fritidsverksamhet”

Därför ska Umeå kommun

- verka för att alla barn och ungdomar ska få lika möjligheter att under läsår och skollov möta många olika kulturella upplevelser och konstnärliga verksamheter samt utveckla eget skapande
- utveckla och samordna de kulturpedagogiska resurserna för att stärka för-, grund-, och gymnasieskolans pedagoger genom en bred och varierad kompetensutveckling inom det kulturella fältet
- genom fortsatt dialog mellan skol- och kulturförvaltning och berörda intressenter erbjuda barn och unga möjlighet att aktivt delta och påverka kulturaktiviteter som riktar sig till den egna målgruppen
- aktivt söka nå nya målgrupper.

(Kulturpolitiskt program 2020-2030)

Kunskap och eget skapande

Konstpedagogisk verksamhet riktad till skola är en betydande del av tillgängliggörandet av konstupplevelser och eget skapande för målgruppen barn och unga. Konstpedagogik erbjuds i anslutning till Umeå konsthall och den offentliga konsten i vårt offentliga rum och kulturpedagogiska program och projekt sker genom bland annat Skapande skola, respektive öppen bildverkstad.

Umeå kommun ska:

- vara en katalysator för kreativitet, ny kunskap och stärka barns egna deltagande i kulturlivet som såväl utövare, mottagare och producent inom konstområdet.

Kulturarv

"Kulturarv är alla materiella och immateriella uttryck för mänsklig påverkan, till exempel lämningar, föremål, miljöer, verksamheter eller traditioner. Avser såväl materiella som immateriella uttryck. Kulturarv omfattar traditioner, språk, konstnärliga verk, historiska lämningar, arkiv- och föremålssamlingar samt kulturmiljöer och kulturlandskap som överförs från generation till generation.

Vad som betraktas som kulturarv förändras med tiden och är ett uttryck för samhällets skiftande värderingar"

(Riksantikvarieämbetet U.Å, Statens konstråd 2014, Statens konstråd 2019).

Detalj av konstverket "Grön eld", 1970.

© Vicke Lindstrand/Bildupphovsrätt 2025.

Umeå kommun

6 Kulturarv och Kulturmiljö

” Kulturarv omfattar alla materiella och immateriella uttryck av mänsklig aktivitet genom tiderna. Uttrycken kan vara historiska spår, objekt eller företeelser. Kulturarv kan också beskrivas som förutsättningar för eller resultatet av dynamiska samtal eller förhandlingar om samhällets utveckling”

Därför ska Umeå kommun

- *Främja att kulturarv och kulturmiljöer värnas, vårdas, tillgängliggörs och utvecklas.*
(Kulturpolitiskt program 2020-2030)

Tillväxt och förändring är inte något nytt i Umeå. Kommunen har vuxit under en lång tid och har formats av olika tiders planerings- och visuella ideal. Umeå är i ständig förändring, förutsättningarna förändras och för varje nytt tillägg fylls berättelsen på. Kulturmiljön bär på berättelser om utvecklingen av en plats och konsten är både ett verktyg för att synliggöra och vidareutveckla dessa värden och utgör en framtida årsring i det kulturarv som lämnas vidare. Policyn säkerställer att den konstnärliga utvecklingen sker med en medvetenhet om de dubbla målen att ha respekt för befintliga kulturmiljöer och att ge utrymme för nya konstnärliga uttryck. Detta innebär särskilda överväganden gällande konstområdet.

Hållbarhet

Konsten i vårt offentliga rum skall förvaltas och underhållas så att kommande generationer kan uppleva dem och konsten ska betraktas som en del av vårt kulturarv. Hållbara material och arbetsmetoder är av stor vikt. Verken ska hålla under lång tid och därför är det viktigt att den konstnärliga kvaliteten, uttrycket och tekniken är av hög kvalitet.

Registrering och bevarande

Den offentliga konstsamlingen registreras (både fast och lös konst), tillses och underhålls. Vid fasta gestaltningar skall en underhållsplan klargöra framtida underhållsbehov samt ansvarsfördelningen för dess utförande nedtecknas. För att korrekt tillsyn skall kunna ske är inskrivning av konsten i kommunens konstsamling avgörande.

Konst eller kulturhistoriskt bevarandeintresse?

I Umeå kommuns konstpolicy görs följande principiella åtskillnad mellan konstnärliga skulpturer och kulturhistoriska monument.

- **Konstnärlig skulptur:** Ett tredimensionellt konstverk skapat med konstnärlig avsikt, oftast av en namngiven konstnär. Verket är unikt, estetiskt motiverat. Dessa verk bedöms, hanteras och underhålls inom ramen för den offentliga konsten.
- **Kulturhistoriskt monument:** En fysisk struktur eller installation som främst har minnesfunktion eller historisk betydelse, t.ex. minnesstenar, krigsmonument eller platsspecifika minnesmärken. Dessa har ofta upprättats av ideella föreningar, staten eller kommunen för att hedra historiska händelser eller personer, och saknar ofta en namngiven

konstnärlig upphovsman. Fokus ligger på kulturarvets bevarandevärde snarare än det konstnärliga uttrycket.

Det är dock viktigt att förstå att gränsen mellan dessa kategorier inte alltid är skarp. Vissa verk uppfyller kriterier för både konstnärligt uttryck och kulturhistoriskt värde.

- Om monumentet har en tydlig estetisk gestaltning, skapats av en konstnär och uttrycker konstnärliga intentioner, kan det betraktas som ett konstverk.
- Om monumentet främst fyller en ceremoniell eller dokumenterande funktion (t.ex. en enkel sten med inskription, rest av en förening), betraktas det i första hand som ett kulturhistoriskt minnesmärke.

Vid övervägande av inskrivning i kommunens konstsamling behövs bägge perspektiv: konstnärlig sakkunskap vid bevarande, men även kulturmiljökompetens vid värdering och restaurering. Kommunen avgör från fall till fall – men som huvudprincip bör monument utan konstnärlig upphovsman hanteras inom ramen för kulturmiljöansvar, inte konstsamlingen. Kommunen bär likväl ett underhållsansvar för dessa objekt men detta omfattas ej av konstpolicyns ramar.

Nya årsringar

Umeå kommun välkomnar hållbar utveckling och tillväxt. Vid förändringar skall redan befintliga konstnärliga eller kulturhistoriska värden undersökas och tas hänsyn till för att kvalitén och verkens integritet inte skall riskera att försvagas. Konsten kan skapa nya uttryck samtidigt som vi utgår från det befintliga där identitet, karaktär och kulturmiljö är viktiga utgångspunkter. Konst och nya gestaltningar kan skapa spännande kontraster mellan nytt och gammalt.

Umeå kommun ska:

- hantera offentlig konst som ett kulturarv som förvaltas och underhålls som sådant.
- registrera sitt konstinnehav i kommunens databas och upprätta underhållsplaner för fasta gestaltningar som en del av gestaltungsprocessen,
- säkra att fastighetsägaren ska avsätta medel för underhåll och renovering av byggnadsanknuten konst enligt en underhållsplan.
- utföra tillsyn och underhåll av offentlig konst regelbundet.
- använda samtida konst för att tolka, aktivera och komplettera historiska miljöer och berättelser.

Hur gör vi? - verktyg för goda livsmiljöer

Finansiering

Umeå kommun ska ha en hållbar finansiering som möjliggör att kommunen lever upp till visionen för arbetet med offentlig konst i denna policy, både gällande investering och underhåll. Umeå Kommun ska ha ett finansieringssystem för konstinvestering som följer stadens tillväxt, samtidigt som långsiktigt underhåll och hög konstnärlig kvalitet säkras.

Enprocentregeln är en ekonomisk princip för offentlig konst som innebär att cirka en procent av den totala budgeten avsätts för konstnärlig gestaltning vid ny-, om- och tillbyggnad. Umeå kommun har sedan 2008 valt inte att arbeta med en "en-procents-regel" för offentlig konst. I stället finns ett kommungemensamt investeringsanslag för konsten (basanslag) som beslutas av kommunfullmäktige samt kompletteras av avsatta konstinvesteringsmedel inom ramen för större kommunala byggprojekt (projektbudget).

Konstprogram

När konst ska integreras i ett plan- eller byggprojekt ska ett konstprogram tas fram. Det säkerställer konstnärlig kvalitet, tydliggör förutsättningar och fungerar som grund för upphandling av konstnär.

Konstprogrammet tas fram i samverkan mellan kulturförvaltning, projektägare, berörda brukare och sakkunniga. Det beskriver förutsättningar, teman, tekniker, platser, budget, urvalsprocess och tidsplan. Konstprogrammet är ett levande dokument och stöd för alla parter genom hela projektet – från planering till förvaltning – och omfattar även befintlig konst som påverkas.

Programmet är ett verktyg för samordning mellan kommunens förvaltningar och ska finnas med i samhällsbyggnadsförvaltningens checklista för utredning och förstudie. I projekt där konst ingår ska konstprogram tas fram i samband med planläggning, och konstkostnader ska inkluderas i investerings- eller exploateringskalkylen.

Det finns två nivåer:

- **Översiktligt konstprogram** – vid större områden i flera etapper
- **Enskilt konstprogram** – inför produktion av ett specifikt konstverk

Gemensamt ansvar

Umeå kommun har ett övergripande ansvar att långsiktigt säkra hållbara konstnärliga värden i kommunen. Detta ansvar innebär att bevaka och främja stadens gemensamma intressen samt att utveckla Umeå enligt översiktsplanens mål. Kommunen tar fram översiktsplaner, detaljplaner och beslutar om bygglov – alla med stor påverkan på den byggda miljön. Även projektens budgetering och finansiering påverkar hur vår livsmiljö utformas. Det kan vara en utmaning att skapa samsyn, gemensamma mål och gemensamma prioriteringar mellan olika intressenter.

Umeå kommun har ett övergripande ansvar att säkra långsiktigt hållbara konstnärliga värden. Alla aktörer i samhällsbyggnadsprocessen behöver därför ta ett gemensamt ansvar för utvecklingen av våra livsmiljöer.

Arbetet är långsiktigt och förutsätter helhetssyn samt samarbete mellan många parter. Genom en tydlig ansvarsfördelning och tidig samverkan säkerställs att offentlig konst integreras på ett kvalitativt och hållbart sätt i Umeå kommuns stadsutveckling. Detta arbetssätt främjar en gestaltad livsmiljö där arkitektur, form och konst samverkar till gagn för alla kommuninvånare. Tidig samverkan mellan kultur-, byggnads- och teknik/fastighetsförvaltningen är avgörande för att offentlig konst integreras med god kvalitet och hållbarhet.

Kulturförvaltningen har det huvudsakliga ansvaret för kommunens konstverksamhet. I samhällsbyggnadsprojekt bidrar kulturförvaltningen med konstnärlig kompetens och leder arbetet med konstnärlig gestaltning. Konkret ansvarar kulturförvaltningen för att:

- **Bidra med konstkompetens:** Säkerställa att projekt får tillgång till professionell konstnärlig expertis.
- **Utforma konstprogram:** Ta fram ett konstprogram för projektet i samråd med en referensgrupp med relevanta kompetenser.
- **Upphandling och urval:** Förbereda upphandlingsunderlag, anlita extern konstprojektledare eller konsult vid behov, samt leda urvalsprocesser för konstnärliga uppdrag i enlighet med LOU.
- **Dokumentation:** Registrera nyinköpt konst i kommunens konstsamling.
- **Underhållsplanering:** Planera för skötsel och underhåll av ny upphandlad offentlig konst i samverkan med berörda enheter (Teknik- och fastighetsförvaltningen).

Stadsbyggnadsförvaltningen har huvudansvaret för kommunens fysiska planering. I konstsammanhang ansvarar stadsbyggnadsförvaltningen för integrering och praktisk hantering av den offentliga konsten i stadsutvecklingen. Konkret ansvarar stadsbyggnadsförvaltningen för att:

- **Samarbeta från start:** Bjuda in kulturförvaltningens representant till samverkan i tidiga skeden av planering för nya projekt, så att konstperspektivet beaktas från början.
- **Lovprövning:** Beaktar konstperspektivet i översikts- och detaljplanering samt vid lovprövning. Handlägger bygglov och fattar PBL-beslut som kan påverka konstnärliga inslag (t.ex. fasader, ljus, skyltning).

Teknik- och fastighetsförvaltningen ansvarar för kommunens anläggningar. I konstsammanhang är förvaltningen beställare/byggherre i kommunens bygg- och anläggningsprojekt samt ansvarig för drift och skötsel av byggnadsanknuten konst. Konkret ansvarar teknik- och fastighetsförvaltningen för att:

- Avsätter och följer upp **projektmedel** för konst i investeringskalkyler.
- **Beställer vid behov konstprogram/konstutredning** av kulturförvaltningen.
- **Samordnar** bygg- och installationsfrågor så att konst byggs in/placeras korrekt i tidplan.
- Säkerställer **tekniska förutsättningar** i projektering/produktion (fundament, infästningar, el, markarbete).
- **Ansvarar för basdrift/underhåll** (ex. snöröjning, rengöring, vegetation).

Ansvar i olika skeden

För att lyckas med konstnärlig gestaltning krävs att **förvaltningarna samverkar i varje skede** av samhällsbyggnadsprocessen. Ansvarsrollerna kan sammanfattas per projektfas enligt nedan:

Planering (idé- och förstudiefas):

- *Kulturförvaltningen*: Tillför konstnärlig kompetens tidigt. Identifierar tillsammans med projektägare var konst kan bidra och börjar planera för eventuella konstinsatser.
- *Stadsbyggnadsförvaltningen*: Integrerar konstperspektivet i utredningar/planmål, bjuder in kulturförvaltningens representant till samverkan i tidiga skeden av planering av nya projekt, så att konstperspektivet beaktas från början.
- *Teknik- och fastighetsförvaltningen*: Säkerställer budgetutrymme och praktiska/tekniska förutsättningar för konst i projektplaneringen.

Programskede (planering/detaljplan):

- *Kulturförvaltningen*: Utarbetar ett konstprogram i samråd med projektets övriga aktörer. Konstprogrammet samordnas med övrigt gestaltungsprogram och beskriver hur och var konstnärliga inslag ska utformas.
- *Stadsbyggnadsförvaltningen*: Integrerar konstnärliga riktlinjer från konstprogrammet i planeringsdokument och detaljplaner.
- *Teknik- och fastighetsförvaltningen*: Säkerställer att konstprogram tas fram genom att formellt beställa konstprogrammet av kulturförvaltningen.

Projektering och byggskede:

- *Kulturförvaltningen:* Leder konstprojektets genomförande. Genomför upphandling eller urval av konstnär(er) enligt konstprogrammet och följer upp att den konstnärliga gestaltningen genomförs enligt plan.
- *Stadsbyggnadsförvaltningen:* Prövar lov/tekniska frågor enligt PBL, fastställer kontrollplaner och utövar tillsyn under byggprocessen.
- *Teknik- och fastighetsförvaltningen:* Genomför och samordnar tekniska lösningar enligt överenskommelse av konstnärlig gestaltning (tex fundament, markberedning, infästningar, installationer).

Förvaltning (drift- och underhållsskede):

- *Kulturförvaltningen:* Övertar förvaltningsansvaret för det färdiga konstverket som del av kommunens konstsamling. Följer upp verkets skick och ser till att det finns en underhållsplan eller skötselanvisningar för konstverket.
- *Stadsbyggnadsförvaltningen:* Bedriver PBL-tillsyn i relevanta delar (t.ex. byggnaders underhåll) – separat från konstsamlingens vård.
- *Teknik- och fastighetsförvaltningen:* Utför löpande skötsel och yttre underhåll enligt överenskommen underhållsplan (Fastighet för byggnadsanknuten konst; Gator och parker för utomhusverk).

Referenser

Översiktsplan Umeå kommun

Planeringsstrategi 2024. Umeå kommun

<https://www.umea.se/byggaboochmiljo/>

Kulturpolitisk Program

[Kulturpolitiskt program för Umeå kommun 2020–2030](#)

Om gestaltad livsmiljö

<https://www.boverket.se/sv/samhallsplanering/arkitektur-och-gestaltad-livsmiljo/gestaltad-livsmiljo/>

Tjänsteskrivelse

2025-10-13

Kulturnämnden

Diariennr: KU-2025/00048

Umeå kommuns konststipendium 2025

Förslag till beslut

Kulturnämnden beslutar

att dela ut Umeå kommuns konststipendium 2025 enligt stipendiekommitténs förslag.

Ärendebeskrivning

Umeå kommuns konststipendium på 75 000 kronor delas ut till en framstående konstnär med lokal förankring.

Konstnären nomineras av en stipendiekommitté som består av konstantendent, konstsekreterare samt en representant utsedd av Konstnärernas riksorganisation Västerbotten, KRO med kulturdirektör som adjungerad.

Beslutsunderlag

Stipendiekommitténs förslag, som föredras muntligt på nämnden.

Beredningsansvariga

Moa Krestesen, konstantendent

Anja Boman, konstsekreterare

Representant från KRO

Beslutet ska skickas till

Stipendiaten

Lena Lindmark, ekonomiassistent

Jenny Skarstedt
kulturdirektör

Moa Krestesen
Konstantendent

Tjänsteskrivelse

2025-10-01

Kulturnämnden

Diariennr: KU-2025/00042

Umeå kommuns Minervastipendier 2025

Förslag till beslut

Kulturnämnden beslutar

att Umeå kommuns Minervastipendier 2025 delas ut enligt arbetsgruppens förslag.

Ärendebeskrivning

Minervabelöningen instiftades till minne av Umeås första biblioteks-och föreläsningssällskap. Sedan 1977 delas stipendierna ut av kulturnämnden till utövare eller främjare av kulturell verksamhet med anknytning till främst Västerbotten.

Stipendiet består av två årliga stipendier med en prissumma på 10 000 kronor vardera.

Namnen på tidigare mottagare finns publicerade på Umeå kommuns hemsida.

Beslutsunderlag

Arbetsgruppens förslag som föredras muntligt för nämnden

Beredningsansvariga

Titti Ådén (S)

Linn Danell (L)

Beslutet ska skickas till

Stipendiaterna

Lena Lindmark, ekonomiassistent

Jenny Skarstedt
Kulturdirektör

Maria Nordenback
nämndsekreterare

Tjänsteskrivelse

2025-10-13

Kulturnämnden

Diariennr: KU-2025/00004

Anmälningssärenden / delegationsbeslut oktober 2025

Förslag till beslut

Kulturnämnden beslutar

att godkänna delegationsbesluten för oktober 2025.

Ärendebeskrivning

Förvaltningen redovisar ärenden beslutade med stöd av nämndens delegationsordning samt ärenden från kommunens övriga beslutade organ som rör kulturnämndens ansvarsområden.

Beslutsunderlag

Delegationsbeslut

Kulturkonsulent

Utvecklingsstöd kulturverksamhet och arrangemang

Personuppgiftskoordinator

Personuppgiftsindicer 2025-07-01 – 2025-09-30

Beredningsansvariga

Eva Lindgren, Föreningsbyrå

Maria Nordenback, personuppgiftskoordinator

Beslutet ska skickas till

Jenny Skarstedt
kulturdirektör

Maria Nordenback
nämndsekreterare

Anmälningsärenden Kulturnämnden (2025-09-25)

Handläggare:	Daniel Vikström
Sökande:	Rädda Barnen
Arrangemang:	Simgruppen Ålidhem
Bidragsform:	Kulturnämndens stöd för insatser till Umeå växer tryggt och säkert
Ärendenr i Rbok:	203874
Datum:	Hösten 2025
Sökt belopp:	25 600 kr
Beviljat belopp:	0 kr
Motivering till beslut:	Tillbakadragen ansökan. Förening skrev sin ansökan i fel formulär. Förening korrigerar ansökan i rätt formulär och ärendet avslutas omedelbart.

Handläggare:	Eva Lindgren
Sökande:	Umeå Barockkör
Arrangemang:	Adventsjubel
Bidragsform:	Utvecklingsstöd kulturverksamhet och arrangemang
Ärendenr i Rbok:	204300
Datum:	2025-11-28
Sökt belopp:	29 265 kr
Beviljat belopp:	29 265 kr

Motivering till beslut:	Körkonsert i Backens kyrka med barockmusik. De ska framföra verk av Dietrich Buxehude och Marc-Antoine Charpentier.
--------------------------------	---

Handläggare:	Eva Lindgren
Sökande:	Sörmjölle bygdegårdsförening
Arrangemang:	Teater i Sörmjöles bygdegård
Bidragsform:	Utvecklingsstöd kulturverksamhet och arrangemang
Ärendenr i Rbok:	204257
Datum:	November eller december 2025
Sökt belopp:	13 000 kr
Beviljat belopp:	13 000 kr
Motivering till beslut:	Föreningen beviljas stöd för att kunna boka Ögonblicksteatern för en föreställning i bygdegården i Sörmjölle. Främjar kultur på landsbygden.

Handläggare:	Eva Lindgren
Sökande:	Out of Step
Arrangemang:	Bring da Ruckus Hösten 2025
Bidragsform:	Utvecklingsstöd kulturverksamhet och arrangemang
Ärendenr i Rbok:	203805
Datum:	2025-11-13 och 2025-11-22
Sökt belopp:	12 000 kr
Beviljat belopp:	12 000 kr
Motivering till beslut:	Beviljas stöd till två live-arrangemang på Verket. De band som spelar är Obstruktion (Göteborg) och Lifesick (Danmark).

Handläggare:	Eva Lindgren
---------------------	--------------

Sökande:	Out of Step
Arrangemang:	Out of Step hösten 2025
Bidragsform:	Utvecklingsstöd kulturverksamhet och arrangemang
Ärendenr i Rbok:	203803
Datum:	HT25
Sökt belopp:	32 000 kr
Beviljat belopp:	32 000 kr
Motivering till beslut:	Stöd beviljas till tre live-arrangemang och en 1-dagsfestival i slutet av året. Såväl lokala som inresta akter kommer att bokas.

Handläggare:	Eva Lindgren
Sökande:	Association of Cameroonians in Umeå
Arrangemang:	FOSTERING UNITY THROUGH CULTURAL DIVERSITY
Bidragsform:	Utvecklingsstöd kulturverksamhet och arrangemang
Ärendenr i Rbok:	201954
Datum:	2025-11-01
Sökt belopp:	75 000 kr
Beviljat belopp:	42 000 kr
Motivering till beslut:	Föreningen arrangerar för 6e året en festival på Klossen som syftar till att lyfta olika aspekter av Kameruns kultur. En DJ från Jönköping står för musiken och dansgruppen Bafut Manjong från Göteborg håller en dansuppvisning. Det kommer även att bjudas på mat. Festivalen riktar sig till alla åldrar.

Handläggare:	Eva Lindgren
Sökande:	Bottenfauna
Arrangemang:	Konsert med Krake från Luleå, All Lost Joys från Umeå och eventuellt ytterligare ett lokalt band

Bidragsform:	Utvecklingsstöd kulturverksamhet och arrangemang
Ärendenr i Rbok:	204269
Datum:	2025-11-29
Sökt belopp:	12 450 kr
Beviljat belopp:	12 450 kr
Motivering till beslut:	Stöd beviljas till en konsert på Verket med Krake från Luleå, All Lost Joys från Umeå och eventuellt ytterligare ett lokalt band.

Handläggare:	Eva Lindgren
Sökande:	Frågan Musikförening
Arrangemang:	Frågan Livescen 24 januari
Bidragsform:	Utvecklingsstöd kulturverksamhet och arrangemang
Ärendenr i Rbok:	204280
Datum:	2026-01-24
Sökt belopp:	10 000 kr
Beviljat belopp:	10 000 kr
Motivering till beslut:	Föreningen avser arrangera en livekväll på Kajscenen i Väven med fokus på hiphop med rapgruppen UTB och artisten Sanna Sjäden, som båda framförs tillsammans med husbandet Lofi Voodoo. Genom att låta rappare möta liveband skapas nya konstnärliga uttryck och unika musikaliska samarbeten som annars sällan sker i Umeå. Arrangemanget syftar till att stärka det lokala musiklivet, erbjuda en professionell scen för både etablerade och unga artister samt skapa en ny mötesplats för musikintresserade.

Handläggare:	Eva Lindgren
Sökande:	Folkrörelsearkivet i Västerbotten
Arrangemang:	Hardcore-Historia: filmvisning och panelsamtal
Bidragsform:	Utvecklingsstöd kulturverksamhet och arrangemang

Ärendenr i Rbok:	203325
Datum:	2025-10-16
Sökt belopp:	25 000 kr
Beviljat belopp:	21 375 kr
Motivering till beslut:	Filmen "ÖS – Historien om Linköping hardcore" visas på Folkets bio i Umeå. Efter visningen följer ett panelsamtal om punk- och hardcorescenen i Umeå och Linköping under 1990-talet. I panelen återfinns regissören Anders Carlborg, idéhistoriker Humlan Majuri (Umeå universitet), historikern och författaren David Andersson (Linköpings universitet) samt någon fler person från den lokala scenen i Umeå. Både Majuri och Andersson forskar om hardcore-rörelsen med Umeå respektive Linköping som utgångspunkt. Samtalet leds av en moderator.

Handläggare:	Eva Lindgren
Sökande:	Mareld - Västerbottens konstförening
Arrangemang:	Du binder av längtan en midmörkerkrans
Bidragsform:	Utvecklingsstöd kulturverksamhet och arrangemang
Ärendenr i Rbok:	204419
Datum:	2025-10-31
Sökt belopp:	6 800 kr
Beviljat belopp:	3 400 kr
Motivering till beslut:	I samband med invigningen av ljusfestivalen Höstljus sker ett framträdande där Matilda Ersson, Ida Boman och Ida Brytnér korsläser en text gemensamt och skapar en flerstämmighet. Texten är skriven av Ida Boman och hör ihop med hennes ljusinstallation i parken.

Handläggare:	Eva Lindgren
Sökande:	JAQ Studios

Arrangemang:	Musikkafé JAQ
Bidragsform:	Utvecklingsstöd kulturverksamhet och arrangemang
Ärendenr i Rbok:	204408
Datum:	2025-11-22
Sökt belopp:	29 000 kr
Beviljat belopp:	21 000 kr
Motivering till beslut:	Föreningen avser starta upp ett återkommande musikkafé som är öppet för allmänheten där de säljer enklare tilltugg och dryck samt bjuder på musikunderhållning. Stöd har beviljats till lokalhyra och gage för det första musikkaféet.

Handläggare:	Eva Lindgren
Sökande:	Tornedalingar i Umeå STR-T
Arrangemang:	Teaterföreställningen Ummikkos
Bidragsform:	Utvecklingsstöd kulturverksamhet och arrangemang
Ärendenr i Rbok:	203454
Datum:	2025-11-24
Sökt belopp:	30 000 kr
Beviljat belopp:	25 000 kr
Motivering till beslut:	Föreningen arrangerar tillsammans med Umeå teaterförening föreställningen Ummikkos som handlar om tornedalingarnas strävan från fyrtioalet fram till idag. Föreningen hoppas att föreställningen ska ge ökad kunskap om tornedalningar, kväner och lantalaiset samt att de som ser föreställningen får ett hopp om att språket meänkieli ska överleva.

Anmälan av personuppgiftsincidenter 1 juli – 30 september 2025

Dataskyddsförordningen

Dataskyddsförordningen (GDPR) från 2018-05-25 är framtagen för att stärka dataskyddet för EU-medborgare. GDPR innehåller regler för hur alla verksamheter som hanterar information knuten till en särskild person får hantera denna information. Syftet med förordningen är att skydda fysiska personers grundläggande frihet och rättigheter, ge individen bättre kontroll över sina personuppgifter samt harmonisera skyddet inom Europeiska unionen.

Dataskyddsorganisation

Umeå kommun har en dataskyddsorganisation med ett huvudansvarigt dataskyddsombud och personuppgiftskoordinatorer kopplade till respektive nämnd. Varje nämnd är personuppgiftsansvarig.

Personuppgiftsincidenter

Kulturnämndens personuppgiftskoordinator har ansvar för att ta emot och utreda personuppgiftsincidenter inom förvaltningen. Med personuppgiftsincident menas en händelse som kan leda till oavsiktlig eller olaglig förstöring, förlust eller ändring av personuppgifter eller till obehörig tillgång till personuppgifter. Enligt beslut i kulturnämnden 2018-10-24 ska kulturnämnden varje kvartal informeras om de incidenter som skett inom förvaltningen och de åtgärder som vidtagits.

Under perioden 2025-07-01 – 2025-09-30 har förvaltningen inte haft någon personuppgiftsincident.

Maria Nordenback, Karin Carlsson
personuppgiftskoordinatorer